

Betrokken buitenstaander / Opstellen voor Kees Fens

Betrokken buitenstaander is een bundel opstellen aangeboden aan Kees Fens ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen in oktober 1994. De auteurs van deze bundel – Harry Bekkering, Ruth Beijert, Arend Jan Bolhuis, Piet Calis, Jan Fontijn, Jos Joosten, Joke Linders, Jos Muyres, Mariëlle Polman, G.F.H. Raat, Jan de Roder, Jan Sturm, Bern Versteegen en Marian de Vooght – zijn allen door Kees Fens begeleid bij het schrijven van een proefschrift. Met de speciaal voor deze uitgave geschreven opstellen nemen zij afscheid van hun leermeester.

Betrokken buitenstaander

*Opstellen voor
Kees Fens*

Onder redactie van
Jos Joosten en Jan de Roder

ANTHOS

887

C

229

Betrokken buitenstaander

Opstellen voor Kees Fens
ter gelegenheid van zijn afscheid
als hoogleraar moderne Nederlandse
letterkunde aan de Katholieke
Universiteit Nijmegen

Onder redactie van
Jos Joosten & Jan de Roder

Anthos

807
c
229

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK NIJMEGEN

230000 0341 8186

Betrokken buitenstaander

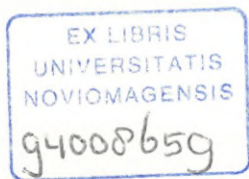
Betrokken buitenstaander

Opstellen voor Kees Fens
ter gelegenheid van zijn afscheid
als hoogleraar moderne Nederlandse
letterkunde aan de Katholieke
Universiteit Nijmegen

Onder redactie van
Jos Joosten & Jan de Roder

Anthos

807
C
229

Deze uitgave is tot stand gekomen met
een bijdrage van de Faculteit der Letteren en het Instituut
Nederlands van de Katholieke Universiteit Nijmegen.

ISBN 90 6074 943 X

© 1994 by the authors / Uitgeverij Anthos, Baarn
Typografie omslag en binnenwerk: Jacques Janssen

Verspreiding voor België:
Uitgeverij Westland nv, Schoten

Alle rechten voorbehouden
All rights reserved

Inhoud

Woord vooraf	7
<i>Harry Bekkering</i> Ik zie wat jij niet ziet	9
<i>Ruth Beijert</i> Denkend aan Gezelle	24
<i>Arend Jan Bolhuis</i> Laat ons de bijbel maken...	38
<i>Piet Calis</i> Hun moeder heette Beatrijs	53
<i>Jan Fontijn</i> De biografie van een bibliotheek	64
<i>Jos Joosten</i> Verlangen naar samenhang	71
<i>Joke Linders</i> Waar komt Sebastiaan vandaan?	90
<i>Jos Muyres</i> In en uit de leer	96
<i>Mariëlle Polman</i> De gescheurde sluijer	110
<i>G.F.H. Raat</i> Hardnekkige beelden	124
<i>Jan de Roder</i> Het woord is woord geworden	139
<i>Jan Sturm</i> Een gedicht verveelt zich niet	163
<i>Bern Versteegen</i> De geuren van weleer	176
<i>Marian de Vooght</i> Met en zonder omtrekken	185

Woord vooraf

Wanneer iemand in het jaar van zijn emeritaat een boek laat verschijnen met de titel *Leermeesters*, dwingt hij de lezer bijna de slotregel van 'East Coker' (het tweede van Eliots *Four Quartets*) in herinnering te roepen, waarnaar dezelfde emeritus meer dan eens verwezen heeft: 'In my end is my beginning.' In de verlossing van het academisch leermeesterschap lijkt de leerling weer alle kansen te krijgen (de eerste regel van het gedicht luidt: 'In my beginning is my end'). Zo houdt afscheid een belofte in van een nieuw begin. En dit is slechts één manier om de titel van dat boek te verstaan.

De essayïst Kees Fens zou het zonder de hoogleraar kunnen stellen, maar de hoogleraar was ondenkbaar zonder de essayïst. Het is typerend dat verreweg de meeste van zijn leerlingen de essayïst, en de criticus natuurlijk, al langer kenden dan de hoogleraar. En omdat elke essayïst in de eerste plaats leerling is van zichzelf – zoals de auteur van het traditioneel-academische artikel zijn eigen schoolmeester: als de puritein tegenover de piraat – zal het niet verwonderen dat de hoogleraar het meest indruk maakte op momenten dat hij zijn eigen leermeesterschap leek te bestrijden. Wanneer de buitenstaander triomfeerde, bleek zijn betrokkenheid des te sterker. We danken er indrukwekkende colleges aan, met hoogtepunten als dat over Kellendonks *Mystiek lichaam*, en opstellen als dat over Hoofs sonnetten.

Deze bundeling bevat bijdragen van de categorie leerlingen waar Kees Fens op een speciale manier bij betrokken was: zij

die werkten of werken aan een dissertatie onder zijn begeleiding. Met dit boek ter gelegenheid van het vertrek van de promotor als hoogleraar, lijken we bij voorbaat de piraat bij zijn afscheid alsnog de gestalte van de puritein te willen geven. Dat is niet onze bedoeling. Zoals de diversiteit van contribuanten en bijdragen laat zien, is een 'Fens-school' niet ontstaan. Dat kon ook niet bij een promotor die zijn literaire en culturele belangstelling niet aanpaste aan zijn leeropdracht, maar eerder omgekeerd.

In het Erasmusgebouw, zijn werkplek (een benauwd gebouw: alleen de naam deugt), staat Kees Fens bekend als dé bedenker van titels van boeken en artikelen. *Lessen in lyriek* van W. Bronzwaer is een recent voorbeeld. Ook de titel van deze afscheidsbundel is door hem verzonnen, zij het voor een stuk over Rob Nieuwenhuys dat hij in *de Volkskrant* schreef. Zoals gezegd: de auteurs in dit boek behoren niet tot een school, wat ertoe bijdroeg dat er niet dan toevallig gemeenschappelijke lijnen in hun bijdragen te ontdekken vallen. Niet zozeer om dit te verdoezelen, als wel om er op een speelse manier de aandacht op te vestigen, hebben we elke auteur gevraagd in navolging van onze door Fens verzonnen boektitel een ooit door hem gebruikte titel als uitgangspunt voor zijn of haar bijdrage te kiezen.

De minder welwillende lezer zal hierin de typische handelwijze van de puritein zien: een tot mislukken gedoemde toenaadering tot het domein van de bewonderde piraat. We weten het maar al te goed.

Net als de opstellen van de auteurs is Jacques Janssens typografie van omslag en binnenwerk als kado voor Kees Fens bedoeld.

Nijmegen, augustus 1994

Jos Joosten / Jan de Roder